

POSTANOWIENIE

Dnia 24 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania P. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału we Wrocławiu

o odpowiedzialność członka zarządu za zaległości składkowe,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 24 lipca 2023 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z dnia 20 września 2021 r., sygn. akt III AUa 844/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżącego na rzecz organu rentowego 10.800 (dziesięć tysięcy osiemset) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, wyrokiem z dnia 20 września 2021 r., oddalił apelację P. K. od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 10 stycznia 2020 r., oddalającego jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział we Wrocławiu z dnia 28 kwietnia 2016 r., stwierdzającej, że odwołujący się jako były członek zarządu odpowiada (za okres grudzień 2010 r. – listopad 2014 r.) za zadłużenie płatnika powstałe z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wraz z odsetkami za zwłokę w łącznej

kwocie 616.814,78 zł oraz określił, że jest to odpowiedzialność solidarna ze spółką i byłym, drugim członkiem zarządu.

W sprawie ustalono, że według stanu na dzień 17 lipca 2014 r. spółka posiadała oprogramowanie K. (wyceniane przez jej reprezentanta na kwotę 1.500.000 zł). Autorskie prawa majątkowe do tego oprogramowania obciążone były zastawem rejestrowym do kwoty 1.500.000 zł oraz zastawem skarbowym ustanowionym na zabezpieczenie należności podatkowych.

Sąd Apelacyjny uznał, że odwołujący się nie podniósł zarzutów egzekucyjnych, określonych w art. 116 § 1 pkt 1 lit. a i b ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 2651, dalej jako Ordynacja podatkowa), albowiem nie wskazywał on, że wniosek o ogłoszenie upadłości dłużnej spółki został złożony w czasie właściwym, względnie, że nie ponosi on winy w niezgłoszeniu tego wniosku. Odnosząc się do oprogramowania informatycznego (K.), wskazanego przez odwołującego jako składnika mienia spółki, Sąd Apelacyjny, powołując się na orzecznictwo, wskazał, że przepis art. 116 § 1 pkt 2 Ordynacji podatkowej obarcza członka zarządu ciężarem wskazania konkretnego, wymiernego, niespornego i łatwego w egzekucji majątku spółki. Wskazane mienie musi więc faktycznie istnieć i nadawać się do egzekucji pozytywnie rokującej na wyegzekwowanie znacznych kwot. W niniejszej sprawie, wskazany składnik majątku spółki był obciążony zastawem rejestrowym, istniejącym w dacie wydania zaskarżonej decyzji organu rentowego o odpowiedzialności odwołującego się członka zarządu, to jest w dniu 28 kwietnia 2016 r. Ponadto w dniu 28 lipca 2014 r. na tym samym składniku mienia spółki ustanowiony został przez Naczelnika Urzędu Skarbowego W. zastaw skarbowy, zabezpieczający zobowiązania podatkowe spółki z tytułu podatku od towarów i usług za okresy od drugiego kwartału 2013 r. do drugiego kwartału 2014 r. W konsekwencji Sąd odwoławczy uznał, że nie istniał składnik mienia dłużnej spółki, wypełniający przesłankę określoną w art. 116 § 1 pkt 2 Ordynacji podatkowej.

W odniesieniu do decyzji Naczelnika Urzędu Skarbowego W. z 17 lipca 2020 r. o umorzeniu postępowania podatkowego prowadzonego wobec odwołującego się, przedstawionej przez odwołującego się jako dowód w postępowaniu apelacyjnym, Sąd Apelacyjny stwierdził, że decyzja ta nie wpływa na

rozstrzygnięcie niniejszej sprawy. Przedmiotowa decyzja dotyczy bowiem odpowiedzialności odwołującego się za należności podatkowe (należności podatkowe dłużnej spółki były zabezpieczone zastawem skarbowym), a nie składkowe, co implikuje odmienność stanu faktycznego i prawnego mającego do niej zastosowanie.

Skargę kasacyjną wywiódł pełnomocnik odwołującego się, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. We wniosku o jej przyjęcie wskazał na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik organu rentowego wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na brak spełnienia ustawowych przesłanek określonych przepisem art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do merytorycznego rozpoznania.

Skarga jest oczywiście uzasadniona wówczas, gdy orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jure, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy: (-) jest ono z góry widoczne dla każdego prawnika, bez potrzeby głębszej analizy prawniczej; (-) jest zupełnie pewne i nie może ulegać żadnej wątpliwości, że podniesione zarzuty naruszenia wskazanych przepisów są zasadne *prima facie*, bez dokonywania głębszej analizy tekstu tych przepisów i bez doszukiwania się ich znaczenia. Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w postępowaniu wniosek skarżącego o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów.

Wstępnie należy podnieść, że w kwestii odpowiedzialności osób trzecich za zobowiązania składkowe art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1230) odsyła tylko

do przepisów Ordynacji podatkowej i nie odsyła równocześnie w tym zakresie do przepisów Kodeksu spółek handlowych (w tym art. 299 k.s.h.) ani do przepisów Kodeksu cywilnego (w tym art. 362 k.c.). Przesłanki odpowiedzialności członków zarządu spółek kapitałowych za zobowiązania tych spółek na gruncie art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej są zaś surowsze od przewidzianych w art. 299 k.s.h. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2022 r., I USK 469/21, LEX nr 3418462). Idąc dalej, bezskuteczność egzekucji przeciwko spółce jest kluczowym elementem konstrukcji odpowiedzialności z art. 116 Ordynacji podatkowej. Wykładni tego pojęcia dokonał Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z 13 maja 2009 r., I UZP 4/09 (OSNP 2009 nr 23-24, poz. 319). W orzeczeniu tym przyjęto, że chodzi o sytuację, w której nie ma jakichkolwiek wątpliwości, iż nie zachodzi żadna możliwość zaspokojenia egzekwowanej wierzytelności z jakiegokolwiek części majątku dłużnika (w tym przypadku spółki, bo to spółka jest dłużnikiem z tytułu należności składkowych jako płatnik składek), co może być stwierdzone nie tylko postanowieniem o umorzeniu postępowania egzekucyjnego ze względu na jego bezskuteczność, lecz także postanowieniem o umorzeniu postępowania upadłościowego lub o oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości (w sprawie wniosek taki został oddalony postanowieniem Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Fabrycznej we Wrocławiu z dnia 19 sierpnia 2015 r.). Istotne jest to, aby na dzień wydania przez organ rentowy decyzji przenoszącej na członka zarządu odpowiedzialność za zaległości składkowe spółki nie posiadała ona (spółka) jakiegokolwiek majątku, z którego możliwe byłoby zaspokojenie wierzytelności organu rentowego (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 lipca 2009 r., I UK 49/09, LEX nr 529769; z dnia 2 września 2009 r., II UK 336/08, LEX nr 533102; z dnia 14 kwietnia 2010 r., III UK 83/09, LEX nr 602074; z dnia 23 marca 2012 r., II UK 152/11, LEX nr 1170997; z dnia 25 kwietnia 2012 r., II UK 218/11, OSNP 2013 nr 7-8, poz. 90). Bezskuteczność egzekucji to stan obiektywny, wynikający z braku majątku (spółki), który sprawia, że potencjalna egzekucja nie pozwoliłaby zaspokoić wierzytelności w całości lub w części (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2016 r., II UK 315/15, LEX nr 2120893).

W wyroku z dnia 11 sierpnia 2016 r., II UK 315/15 (LEX nr 2120893) Sąd Najwyższy stwierdził, że egzekucji nie prowadzi się dla uzyskania formalnego

stwierdzenia jej bezskuteczności, lecz celem spieniężenia majątku spółki i zaspokojenia wierzyciela. Decyduje zatem majątek spółki, który jest poszukiwany w egzekucji, a który wcześniej powinien być wskazany przez członka zarządu spółki w celu uchylenia jego odpowiedzialności (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2022 r., I USK 454/21).

Na gruncie niniejszej sprawy Sąd Apelacyjny szczegółowo wyjaśnił, że na dzień wydania przez organ rentowy decyzji przenoszącej na członka zarządu odpowiedzialność za zaległości składowe spółki nie posiadała ona (spółka) jakiegokolwiek majątku, z którego możliwe byłoby zaspokojenie wierzytelności organu rentowego. Sąd wskazał jednocześnie, że zastaw rejestrowy, ustanowiony na składniku mienia (prawa majątkowe do oprogramowania pod nazwą K., na który powołuje się skarżący) nie był wykreślony w dacie wydania zaskarżonej decyzji organu rentowego o odpowiedzialności odwołującego się członka zarządu, to jest w dniu 28 kwietnia 2016 r. Dodatkowo na autorskich prawach majątkowych dłużnej spółki do oprogramowania o nazwie K. został ustanowiony w dniu 28 lipca 2014 r. przez Naczelnika Urzędu Skarbowego W. zastaw skarbowy zabezpieczający zobowiązania podatkowe spółki.

W przypadku przesłanki wyłączającej odpowiedzialność jaką jest wskazanie mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części, chodzi o wykazanie takiego mienia, z którego egzekucja jest faktycznie możliwa, stąd ocena powinna uwzględnić to, czy egzekucja ze wskazanego majątku jest możliwa, a nie to, czy mienie to ma jakąkolwiek wartość rynkową, o czym próbuje przekonać skarżący (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 24 maja 2016 r., II FSK 1139/14, LEX nr 2082791). Mienie to musi mieć więc egzekwowlaną wartość spełniającą przesłankę znaczności w porównaniu z wysokością zaległości podatkowych (tu składowych) spółki (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 10 kwietnia 2018 r., II FSK 2400/17, LEX nr 2494689), a ponadto powinno być dokładnie zidentyfikowane i istniejące w momencie, w którym toczy się postępowanie dotyczące przeniesienia odpowiedzialności. W tym kontekście Sąd Apelacyjny wskazał, że autor ekspertyzy (wyceny) przedstawionej przez odwołującego się w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji stwierdził, że żadna metoda

nie może dać oszacowania wartości rynkowej innowacyjnego oprogramowania dostępnego przez Internet, które w skrajnym przypadku może być bezwartościowe.

Przedstawione argumenty skłaniają do konkluzji, że w sprawie nie wykazano przesłanki uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, dlatego na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

O kosztach procesu orzeczono w myśl art. 98 § 1 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

AGM

[f.n]